ARKITEKTUR POLITIK

I KOMMUNEN

HVORFOR?

Arkitektforeningen

Balancen, seniorbofællesskab i Ry
Skanderborg Kommune
Bygherre: Realdania og PensionDanmark
Arkitekt: Vandkunsten
Foto: AstridKbh

”

Jeg har hørt kommunal-politikere sige, at de ikke har råd til at have en arkitekturpolitik – men spørgsmålet er, om de har råd til at lade være.

LARS AUTRUP
DIREKTØR, ARKITEKTFORENINGEN

Alle kommuner har et ønske om at skabe levende og bæredygtige by- og boligområder, der tiltrækker borgere, investorer og besøgende. Men det kræver klare visioner og politisk lederskab at vise vejen for udviklere og bygherrer, der står klar til at bygge. I de kommuner, hvor det lykkes bedst, har de en aktiv arkitekturpolitik.

Tag ansvar for kvaliteten i byudviklingen

Enhver by har sine kvaliteter og særpræg, som er værd at bygge videre på. Mange steder bærer de seneste års byggeri imidlertid præg af en vis ensartethed, og af at sammenhæng og kvalitet i det byggede miljø har været overladt til den enkelte udvikler. Ofte til stor frustration for borgere, politikere og dem, der har været involveret i projekterne – og måske har haft andre ambitioner. Det har I mulighed for at lave om på. Med en arkitekturpolitik er I godt på vej.

En aktiv by- og arkitekturpolitik øger borgernes livskvalitet og tiltrækker investorer og nye borgere.

”

Vi foretrækker at investere i kommuner med langsigtede konkrete by- og arkitekturpolitikker. Det giver større sikkerhed for vores investering – i alle byer betyder det politiske lederskab og commitment rigtig meget.

TORBEN MÖGER PEDERSEN
ADM. DIREKTØR PENSIONDANMARK

Send et klart signal

Lokale politikere har stor indflydelse på, hvordan vores byer og landskaber udformes. En arkitekturpolitik giver mulighed for sammen med borgerne at tage stilling til, hvilke kvaliteter i jeres fysiske miljøer, der er vigtige for udviklingen af et attraktivt og bæredygtigt lokalsamfund. Og med et klart politisk mandat er det et effektivt redskab til at udstikke tydelige retningslinjer over for bygherrer og udviklere, der bygger i kommunen. Start med at spørge hinanden:

- Hvilke kvaliteter i det byggede miljø skaber stolthed og identitet i vores kommune?
- Hvad er vores vision for kommunens og de lokale byers udvikling?
- Hvordan sikrer vi, at dem, der bygger, lever op til vores visioner og ambitioner?

Arkitekturen har betydning for, hvor vi vælger at bosætte os, vores velvære, og hvor vi føler os velkomne. Her spiller æstetikken en vigtig rolle – ikke som indpakning, men som det særlige, der skaber den hverdagsglæde, identitet og stolthed, der får os til at passe på vores steder og hinanden.

Arkitektur er politik

At føre arkitekturpolitik handler ikke om at agere dommer over, hvad der er grimt eller pænt. Det handler om at sikre, at det byggede miljø bidrager til at opfylde kommunens mål om en bæredygtig byudvikling, og om at sikre den overordnede sammenhæng mellem nyt og gammelt og mellem by og land. Det handler om at forholde sig til alt fra tomme butikslokaler og fyldte strande til affolkning, integration, sundhed, turisme, grøn omstilling mv. Det handler kort sagt om at skabe attraktive fysiske rammer for borgere, erhvervsliv og besøgende i kommunen.

Det politiske mandat er altafgørende

38 kommuner har en arkitekturpolitik, og flere er på vej. Det er en positiv udvikling. Desværre er der mange arkitekturpolitikker, som ikke implementeres og håndhæves i den daglige sagsbehandling. Det gælder også ved udbud af kommunens egne anlægsprojekter.

En aktiv arkitekturpolitik kræver høj faglighed og arkitektoniske kompetencer hos de kommunale planlæggere og byggesagsbehandlere, men erfaringer på tværs af Danmark viser, at det først og fremmest kræver politisk prioritet og mandat til forvaltningen.

Og det betaler sig. De seriøse udviklere og bygherrer flygter ikke på grund af en stringent arkitekturpolitik. Tværtimod ser de det som en sikkerhed for deres investeringer, at der er klare visioner for udviklingen – og at kravene til deres projekter er tydelige, realistiske og ens for alle, der bygger i kommunen.

38 kommuner har en nedfældet arkitekturpolitik, men det er der, hvor den har politisk opbakning, at den har størst effekt.

Foto: Adam Mørk

”

Det er vigtigt, at det er klart og tydeligt, hvad der forventes af parterne. Kommunalplanen suppleret med en arkitekturpolitik er for mig at se et væsentligt redskab.

HANS-BO HYLDIG
DIREKTØR, FB GRUPPEN

”

Den politiske prioritering af arkitekturpolitikken er afgørende for både tiltrækningen og dialogen med bygherrer og udviklere. Vi har brug for et klart mandat for at udføre den i praksis.

LISBET WOLTERS
STADSARKITEKT, VEJLE KOMMUNE

”

Samfundet er i konstant forandring, men bygninger kan stå i mere end 100 år. En arkitekturpolitik er en af de måder, hvor man kan sikre værdier og skabe både robusthed og rum til udvikling.

NINA KOVSTED HELK
FILANTROPIDIREKTØR, REALDANIA

Overordnede anbefalinger

Arkitektforeningen har formuleret fem overordnede anbefalinger til, hvordan I sikrer en aktiv arkitekturpolitik:

1. **Styrk den løbende dialog** mellem politikere, borgere og forvaltning, og skab en fælles forståelse for kvaliteterne i jeres byer og landskaber.

2. **Brug arkitekturpolitikken som rammesætning** for kommuneplanen og lokalplanlægningen, og gør den til et aktivt redskab i dialogen med udviklere, bygherrer og deres rådgivere.

3. **Skab rum for tidlig forventningsafstemning** med interne og eksterne aktører og interessenter, der er involveret i udviklingen af planer og byggeprojekter.

4. **Styrk de arkitektfaglige vurderinger** af plan- og byggesager. Ansæt arkitektfaglige kompetencer på flere niveauer i forvaltningen, og tilknyt eventuelt et eksternt arkitekturråd.

5. **Prioritér arkitekturen ved udbud** af bebyggelsesplaner og byggeprojekter samt anlægsprojekter af væsentlig betydning for kommunen – for eksempel i form af arkitektkonkurrencer.

Redskaber til kommunal arkitekturpolitik

Arkitektforeningen har udgivet en række anbefalinger og metoder til at styrke kvaliteten i det byggede miljø med en aktiv arkitekturpolitik.

Anbefalingerne er baseret på en analyse af kommunernes erfaringer med udarbejdelse og implementering af arkitekturpolitikker, samt dialog med bygherrer, udviklere, arkitekter og andre fageksperter. Analysen er udført af Arkitektforeningen med støtte fra Foreningen Realdania, og i dialog med Dansk Byplanlaboratorium og KL.

Anbefalingerne kan hentes på www.arkitekturpolitik.dk

Faaborg-Midtfyn Kommune satser på kvalitet og venter gerne på den rette bygherre. For den fynske kommune er arkitekturpolitikken et politisk redskab, som sikrer fælles fodslag og et fælles sprog for, hvordan kommunen skal udvikle sig. Borgmester Hans Stavnsager udlægger teksten.

Foto: Hung Tien Vu

”Vi har is i maven, når investorerne henvender sig ...”

Hvorfor er det vigtigt med en by- og arkitekturpolitik?

Som kommune har vi givet hinanden håndslag på, at vi satser på kvalitet, og det er arkitekturpolitikken garant for. Der er bred politisk opbakning til den, og vi bruger den til at holde hinanden fast på vores langsigtede strategiske målsætning. Både borgere og virksomheder kan se, at vi har ambitioner for kommunen, og at vi vil investere i den. Fordi vi har en arkitekturpolitik, tør vi at være tålmodige, og vi har is i maven, når investorerne henvender sig. Vi venter gerne på den rette bygherre.

> ”Som kommune har vi givet hinanden håndslag på, at vi satser på kvalitet, og det er arkitekturpolitikken garant for.
>
> HANS STAVNSAGER
> BORGMESTER, FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE

Bakker borgerne op, og hvordan involverer I dem?

Ja, både borgere, foreninger, politikere og virksomheder bakker op. Borgerne går selvfølgelig mere op i det, der kommer ud af arkitekturpolitikken end i selve ordlyden af den. Når vi udvikler med kvalitet, øges stoltheden, og så kan vi tiltrække nye borgere og fastholde de eksisterende. Vi holder flere arkitektkonkurrencer og inviterer til borgermøder i den forbindelse - også tidligt i processen, før konkurrencerne udskrives. Det gør vi, fordi vi oprigtigt gerne vil lytte til og bruge borgernes input og idéer. Da vi skulle udvikle havnefronten i Faaborg, mødte 600 mennesker op – det er 10 procent af byens befolkning. Det siger noget om interessen.

Hvordan håndhæver I arkitekturpolitikken i det daglige?

Det gør vi især gennem lokalplanlægning, ved at screene fx landsbyer for bygningsmæssige kvaliteter og ved at sikre, at vi har råderet over de arealer, som er vigtige for os. Derudover gør vi meget ud af at formidle den lokale bygningskultur til borgerne; vi inviterer løbende på byvandringer og holder flere arrangementer på Arkitekturens Dag.”

> ”Når vi udvikler med kvalitet, øges stoltheden, og så kan vi både tiltrække nye borgere og fastholde de eksisterende.
>
> HANS STAVNSAGER
> BORGMESTER, FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE

Faaborg-Midtfyn Kommunes arkitekturpolitik er udviklet i samarbejde med Arkitektskolen Aarhus.

Helhedsplan – Årslev / Sdr. Nærå
Faaborg-Midtfyn Kommune
Vinderforslag arkitektkonkurrence
Arkitekt: Team Holscher Nordberg Architecture and Planning

Oluf Bagers Plads, Odense
Praksis Arkitekter
Foto: Jens Markus Lindhe

”

Borgere, erhverv, offentlige og private aktører bidrager alle til at udvikle byen. Derfor er der brug for en rammesætning, som vi i fællesskab kan arbejde med, når vi udvikler byen. Vores arkitekturstrategi er denne rammesætning. Den skal være med til at sikre, at vi udvikler vores by med kvalitet og omtanke.

ODENSE KOMMUNES ARKITEKTURSTRATEGI, 2019

Udarbejdet i samarbejde med
Maria Steno, kommunikationsrådgiver.
Layout: Jens V. Nielsen
© Arkitektforeningen, 2021

ARKITEKTFORENINGEN
Åbenrå 34, 1124 København K
Telefon +45 30 85 90 00
mail@arkitektforeningen.dk
www.arkitekturpolitik.dk